

RECENZJA

rozprawy doktorskiej mgr. inż. Moniki Hejduk pt.:

DOSKONALENIE KSZTAŁCENIA ONLINE W ZAKRESIE BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO

W SZKOLE WYŻSZEJ

przygotowanej pod kierunkiem naukowym prof. dr hab. inż. Bernarda Wiśniewskiego

Podstawą napisania recenzji jest Uchwała nr 117/IV/2019 z dnia 22 września 2020 r.

Senatu Wyższej Szkoły Policji w Szczytnie

w sprawie powołania recenzentów w przewodzie doktorskim Pani mgr. inż. Moniki Hejduk

1. Ocena wstępna

Kształcenie on-line jest wyzwaniem, którego znaczenie, a jednocześnie trudność, można zaobserwować w ostatnim roku. Pandemia COVID-19 i związane z nią restrykcje wymusiły wprowadzenie kształcenia on-line na wszystkich poziomach edukacji. W ramach tego wyzwania widać wyzwania technologiczne, dotyczące zarówno dostępu samego do technologii, jak i umiejętności korzystania z niej. Posiadany sprzęt, łącząca i dostępna platforma e-learningowa w dużym stopniu warunkują możliwości kształcenia. Decydują także o możliwościach nauczania przedmiotów, które nie mogą być dostępne dla ogółu użytkowników Internetu. Używana platforma musi być bezpieczna, ale jednocześnie nie wprowadzać obciążenia dla nauczyciela, który i tak musi zmienić swój sposób prowadzenia zajęć. Musi opracować i wdrożyć inne niż tradycyjne sposoby aktywizowania i motywowania studentów.

W powyższym kontekście pomysł na rozprawę Pani mgr. Moniki Hejduk powinien być postrzegany pozytywnie. Autorka rozprawy za przedmiot swoich badań przyjęła: kształcenie z wykorzystaniem e-learningu w zakresie bezpieczeństwa publicznego w uczelni wyższej (zjawisko).

Tak sformułowany przedmiot badania świadczy to dobrze o świadomości Autorki istnienia problematycznych kwestii dotyczących kształcenia z wykorzystaniem e-learningu w zakresie bezpieczeństwa publicznego w uczelni wyższej.

Główny problem badawczy rozprawy zawarty jest w pytaniu:

(a) Jak można zracjonalizować e-learning stosowany w procesie kształcenia słuchaczy uczelni wyższych uczestniczących w realizacji treści programowych z zakresu bezpieczeństwa publicznego? (str.22)

i uzupełniony problemami szczegółowymi:

(b) Jak należy współcześnie postrzegać bezpieczeństwo publiczne?

(c) Jakie metody, techniki i narzędzia e-learningowe stosuje się w kształceniu z zakresu bezpieczeństwa publicznego w odróżnieniu od innych obszarów kształcenia?

(d) Jakie praktyki stosuje się za pomocą e-learningu w wybranych krajowych i zagranicznych uczelniach wyższych kształcących w zakresie bezpieczeństwa publicznego?

(e) Jak zorganizować skuteczne środowisko kształcenia online w zakresie bezpieczeństwa publicznego na uczelni wyższej?

Na podstawie dotychczasowej wiedzy i wstępnej obserwacji Autorka dysertacji sformułowała główną hipotezę badawczą:

(1) E-learning jest coraz bardziej skuteczną formą kształcenia w zakresie bezpieczeństwa publicznego ze względu na rozległy dostęp do infrastruktury informatycznej nauczycieli akademickich oraz studentów i słuchaczy uczelni wyższych pod warunkiem przygotowania osób prowadzących zajęcia do realizacji zajęć na odległość oraz profesjonalnych materiałów dydaktycznych opracowanych w formie elektronicznej [a]

oraz hipotezy szczegółowe:

(2) przypuszcza się, że naturą bezpieczeństwa publicznego jest systemowe zaspokajanie potrzeb ludzi przez nieprzerwane zabiegi podmiotów państwowych oraz pozarządowych o ochronę porządku prawnego, życia i zdrowia obywateli, majątku narodowego przed bezprawnymi działaniami [b];

(3) zakłada się, że w e-learningu stosuje się systematycznie doskonalone metody, techniki i narzędzia adekwatne do zmian zachodzących w zakresie treści kształcenia, rozwoju nowoczesnych

technologii informatycznych i indywidualnych umiejętności wykorzystania tych technologii przez kształcących oraz kształconych. Ta forma kształcenia jest pożądana, lecz nie w pełni wykorzystywana w kształceniu z zakresu bezpieczeństwa publicznego [c];

(4) przypuszcza się, że w kształceniu w zakresie bezpieczeństwa publicznego przy wykorzystaniu e-learningu nie stosuje się uniwersalnych praktyk, mogących znaleźć powszechne zastosowanie [d];

(5) zakłada się, że skuteczne środowisko kształcenia online w zakresie bezpieczeństwa publicznego na uczelni wyższej można zorganizować przez prawidłowe określenie potrzeb i możliwości wykorzystania e-learningu przede wszystkim w odniesieniu do sfer: pedagogicznej, prawnej, organizacyjnej i technicznej [e].

W celu weryfikacji przedstawionych hipotez Doktorantka wykorzystwała teoretyczne metody badawcze: analizę, syntezę, porównanie, uogólnienie, wnioskowanie indukcyjne i dedukcyjne, abstrahowanie, studium przypadku. Wykorzystała również metodę bibliograficzną i metody empiryczne: badania ankietowe i częściowo ustrukturyzowane wywiady z ekspertami oraz obserwację bezpośrednią.

Wszystkie hipotezy robocze zostały pozytywnie zweryfikowane, co Doktorantka jawnie potwierdziła w konkluzjach poszczególnych rozdziałów.

Celem poznawczym badania były eksplanacja i diagnoza efektywności stosowanych technik e-learningowych kształcenia w obszarze bezpieczeństwa publicznego w szkole wyższej. Określenie kierunków i zakresu procesu doskonalenia kształcenia na uczelni wyższej przy wykorzystaniu e-learningu w ciągle zmieniającym się środowisku bezpieczeństwa publicznego było celem użytecznym (s.22).

Zarówno postawione problemy badawcze, jak i sformułowane hipotezy badawcze są adekwatne do przyjętego celu pracy i przedmiotu badań.

Przyjęty w pracy schemat postępowania badawczego odpowiednio kierunkował wysiłek Doktorantkę na realizację celu pracy i naukową weryfikację postawionych hipotez badawczych.

W kontekście całości pracy należy zwrócić uwagę na obszerne i jednocześnie precyzyjne wykorzystanie wiedzy grupy eksperckiej (11) do sporządzenia konkluzji, co w kontekście szacowanej wielkości tej grupy wydaje się całkowicie wystarczające.

W pracy zabrakło głębszego odniesienia się do specyfiki nauczania na odległość wymagającej od nauczyciela innego przygotowania i zwrócenia uwagi na nietypowe, w porównaniu z tradycyjnym

kształceniem, zadania. Nauczyciel pracujący online musi dysponować dodatkowymi kompetencjami niż ten klasyczny (np. technicznymi, komunikacyjnymi). Niektóre z przedstawianych uwag i wniosków wydają się archaiczne (10 lat w informatyce to duży postęp technologiczny), np. prezentacja sytemów z 2009 roku, nacisk na wykorzystanie do komunikacji maili i komunikacji asynchronicznej.

Wprawdzie autorka korzysta z wiedzy ekspertów zagranicznych, ale w całej pracy nie pojawia się ani razu CEPOL (European Union Agency for Law Enforcement Training) ze swoim systemem e-learningowym, który od lat zajmuje się dostarczaniem wysokiej jakości szkoleń i międzynarodowych dobrych praktyk z zakresu bezpieczeństwa publicznego, także w trybie on-line.

Praca została napisana językiem poprawnym z niewielką ilością błędów (np. pisownia słowa „Googl’a”), chociaż zdarzają się również pojedyncze zapisy nieprecyzyjne („winnym być uwzględnianym”, „brać uwzględnić”). Rozdziały i podrozdziały, ich tematyka i następstwo, tworzą logiczną całość.

Recenzowana rozprawa stanowi istotny wkład w rozwój badań w obszarze nauk społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień bezpieczeństwa narodowego.

2. Zawartość rozprawy

Dysertacja Pani mgr. Moniki Hejduk liczy ogółem 166 stron tekstu, 13 stron bibliografii (136 poz. zwartych, 9 poz. słowników i encyklopedii, 21 poz. artykułów, 26 poz. aktów normatywnych, 6 poz. inne) z netogtafią (36 poz.), wykaz tabel, wykaz rysunków i 47 stron załączników. Wykorzystana w pracy literatury przedmiotu wydaje się być wystarczająca, chociaż dominująca jej część nie ma związków z kształceniem online.

Podstawowy tekst rozprawy składa się ze wstępu, pięciu rozdziałów i zakończenia.

We wstępie Doktorantka przedstawia ogólny zarys problematyki objętej tematem pracy oraz opisuje strukturę pracy.

W pierwszym rozdziale pt. Założenia badawcze (ss. 12-29) Doktorantka opisała genezę problemu i przedmiot badań. Sformułował cel poznawczy oraz użyteczny badań, problemy i hipotezy badawcze. Przedstawiła również wykorzystane metody, techniki i narzędzia badawcze. Dokonała także przeglądu literaturowo-faktograficznego dotyczącego przedmiotu badań.

W drugim rozdziale pt. Bezpieczeństwo publiczne i jego konteksty (ss. 30-64) Doktorantka wychodząc z założenia, że używane w pracy pojęcia wymagają opisu, przedstawia istotę i podział

bezpieczeństwa oraz zagrożeń, zakres znaczeniowy bezpieczeństwa publicznego, istoty porządku publicznego oraz systemu bezpieczeństwa publicznego.

W trzecim rozdziale pt. Charakterystyka e-learningu (ss. 65-96) Autorka przedstawia szczegółową charakterystykę e-learningu, ze szczególnym uwzględnieniem: genezy i rozwoju, wad i zalet, wykorzystywanych modeli i narzędzi w kształceniu na odległość, technik komunikacji oraz danych statystycznych e-learningu. Porównuje także zakres kształcenia z przedstawionymi w rozdziale drugim definicjami bezpieczeństwa publicznego i jego kontekstów oraz systemu bezpieczeństwa publicznego.

Kolejny, czwarty rozdział pt. Doświadczenia z kształcenia w zakresie bezpieczeństwa publicznego za pomocą e-learningu w wybranych szkołach wyższych (ss. 97-130) to rozdział, w którym Autorka opisuje doświadczenia Wyższej Szkoły Policji w Szczytnie, wybranych uczelni krajowych (SGSP i ASzWoj) i zagranicznych (State Border Guard College na Łotwie oraz University of Huddersfield w Wielkiej Brytanii) dotyczących kształcenia w zakresie bezpieczeństwa publicznego za pomocą e learningu.

W rozdziale piątym pt. Założenia skutecznego środowiska kształcenia online w zakresie bezpieczeństwa publicznego (ss. 131-160) Doktorantka, na podstawie przeprowadzonych badań, przedstawia własne założenia skutecznego środowiska kształcenia online w zakresie bezpieczeństwa publicznego, obejmujące: myśl przewodnią, kryteria pedagogiczne, podstawy prawne, wymagania organizacyjne oraz proponowane rozwiązania techniczne.

Zakończenie (ss. 161-166) stanowi właściwą syntezę badań. Doktorantka podkreśliła konieczność stałego monitorowania i doskonalenia systemu kształcenia on-line w szkole wyższej w zakresie bezpieczeństwa publicznego (zgodnie z podejściem procesowym).

Przeprowadzone badanie i wnioski końcowe świadczą o dojrzałości naukowej kandydata do stopnia doktora.

Doktorantka na zakończenie każdego rozdziału dokonuje krótkiego podsumowania treści rozdziału. Niestety zbyt często stara się w tych konkluzjach uzasadnić/poprzeć swoje wnioski cytatami, co może budzić podejrzenie o niepewność swoich wniosków, a jest zupełnie zbędne (np. przypis 382). W pracy zdarzają się również treści o charakterze bardziej reklamowym niż merytorycznym (np. treść opatrzona przypisem 250).

Całość pracy jest przedstawiona w sposób bardzo interesujący i zrozumiałym językiem, co w konsekwencji pozwala wystawić Autorce wysoką ocenę.

3. Ocena merytoryczna dysertacji

Doktorantka poddała wnikliwej analizie problem badawczy, odpowiadając na postawione pytania i weryfikując założone hipotezy. Określenie problemu badawczego, opis celów i uwarunkowań danego problemu zawarte w rozdziałach 1-4, zostały przedstawione na tyle szczegółowo, aby można było odpowiednio zaplanować badanie prowadzące do własnej propozycji (opisanej w rozdziale 5). Doktorantka dobrze opracowała metodologię prowadzenia badań, co jest istotne w procesie badawczym. Należy stwierdzić, że układ rozdziałów i podrozdziałów jest logicznie uzasadniony i hierarchicznie uporządkowany, tytuły i podtytuły dokładnie określają zakres merytoryczny i odpowiadają zawartej w nich treści. Treści kolejnych rozdziałów i podrozdziałów wynikają z poprzedzających je rozważań. Należy zauważyć, że Autorka sprawnie porusza się w nietłatwej dziedzinie wiążącej zagadnienia prawne, organizacyjne i techniczne (informatyczne).

Zarówno w konstrukcji, jak i treści pracy widać bardzo duży, pozytywny wpływ promotora.

W nawiązaniu do rozważań szczegółowych warto podkreślić, że recenzowana praca stanowi cenną inspirację do dalszej naukowej dyskusji (przynajmniej w obszarze wskazanym w rozdziale 5 i zakończeniu), a tym samym do dalszego rozwoju nauk o bezpieczeństwie.

W pracy występują incydentalne błędy redakcyjne, które nie obniżają wartości recenzowanej pracy.

Reasumując: uznaję, że dysertacja pt. „Doskonalenie kształcenia online w zakresie bezpieczeństwa publicznego w szkole wyższej” **spełnia wszystkie wymogi formalne i merytoryczne** określone w art. 13 ust. 1 Ustawa z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki (z późniejszymi zmianami) oraz ustawie z dnia 20 lipca 2018 r., Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, art. 179.1. dotyczący: „przewody doktorskie, postępowania habilitacyjne i postępowania o nadanie tytułu profesora wszczęte i niezakończone przed dniem wejścia w życie ustawy, o której mowa w art. 1, są przeprowadzane na zasadach dotychczasowych i **wnioskuje o dopuszczenie Pani mgr. Moniki Hejduk do publicznej obrony doktoratu.**

